

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

**VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS**
avaliku teabe asjas nr. 2.1.-3/16/436

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspeksiooni vaneminspektor Sirje Biin
Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	13.04.2016, Tallinn
Vaide esitamise aeg	01.03.2016
Teabevaldaja	Tallinna Inglise Kolledž address: Estonia pst 10 10148 TALLINN e-posti address: tik@tik.edu.ee
Teabevaldaja vastutava isik	direktor
Vaide esitaja (teabenõudja)	AS Ekspress Meedia Aadress Narva mnt 13, 10151 Tallinn e-posti address: menetlus@egrupp.ee

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1, § 51 lõike 1 punkti 1, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹ lõike 4 alusel

- 1) teen vaideotsuse rahuldada vaie täielikult;
- 2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse: vaadata teabenõue uuesti läbi ja hinnata, kas ja mis ulatuses laienevad teabenõudja poolt küsitud teabele juurdepääsupiirangud ning väljastada teave osas, millele juurdepääsupiirangud ei laiene, või põhjendada teabenõude täitmisest keeldumist.
- 3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 30.aprill 2016.

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspeksioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kuivõrd käesoleva otsusega rahuldati vaie täielikult, saab **vaide esitaja** 30 päeva jooksul pöörduda Tallinna halduskohtusse üksnes juhul, kui Andmekaitse Inspeksioon rikkus

menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Teabevaldaja saab ettekirjutuse (üalaloodud punkt 2) vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:

- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspektsiooni peadirektorile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:

Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspektsiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspektsioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. Eesti Ekspressi ajakirjanik Kirsti Vainküla esitas 05.02.2016 Tallinna Inglise Kolledžile (edaspidi TIK) teabenõude sooviga tutvuda 2014. ja 2015.aastal esimese klassi vastuvõtukatsetel õpilaskandidaatidele antud ülesannetega.
2. TIK vastas 08.02.2016 ajakirjanikule, keeldudes küsimuste avaldamisest viidates sellele, et materjalid on kaitstud autoriõigusega.
3. AS Ekspress Meedia esitas 01.03.2016 Andmekaitse Inspektsioonile vaide TIK tegevuse peale.
4. Inspektsioon esitas 10.03.2016 TIK-le järelepärimise asjaolude selgitamiseks.
5. TIK vastus on inspektsioonis registreeritud 17.03.2016.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Eesti Ekspressi ajakirjanik Kirsti Vainküla esitas seoses tööülesannete täitmisega Tallinna Inglise Kolledžile (edaspidi Teabevaldaja) teabenõude sooviga tutvuda dokumendiga, millest nähtuvad 2014. ja 2015. aastal Tallinna Inglise Kolledži 1. klassi vastuvõtukatsetel õpilaskandidaatidele antud ülesanded (edaspidi Teabenõue). Teabevaldaja vastas Teabenõudele 08.02.2016, keeldudes kõnealuse teabe väljastamisest. Kooli direktor Toomas Kruusimägi põhjendas keeldumist järgmiselt:

„TIK ei avalda küsimusi, mida katsetel kasutatakse, et välistada laste eelnevat treenimist lapsevanemate poolt. Samuti selleks, et tagada lastele võrdsed võimalused järgmistel aastatel. Küsimuste eesmärk on selgitada välja laste objektiivne võimekus konkreetsetel ajahetkedel. Tihti kasutatakse katsetel samade küsimuste erinevaid kombinatsioone või tuletsi, mistõttu võimaldaks küsimuste avaldamine kirjalikus vormis või ulatuslikumalt avaliku infokogumi tekkimist, mille põhjal lapsevanemad asuvad lapsi (meie hinnangul ebatervelt) survestama. Ka eelmisel aastal kasutasime analoogseid ülesandeid ja küsimusi ning plaanime seda teha ka järgmisel. Kui avaldame seni kasutatud ja tulevikus kasutatavaid eksamiküsimusi, kaasuseid, lahenduskäike jne, muudaks see isikute teadmiste kontrolli sisuliselt võimatuks.

Kuivõrd materjalid on välja töötanud TIK personal, on tegemist ka TIK autorikaitse alla käivate materjalidega, mille puhul me soovime igal juhul vältida olukorda, kus neid hakatakse kasutama ametlikult või mitteametlikult näiteks õppetöös, mille käigus valmistatakse lapsi ette nn koolikatseteks või konkureerivate haridusasutuste poolt.“

Teabevaldaja on oma põhimääruse § 3 lg 2 kohaselt Tallinna Haridusameti hallatav asutus ja seega laienevad talle avaliku teabe seaduses nimetatud teabevaldaja kohustused (AvTS § 5 lg

1 p 1).

AvTS § 23 lg 1 ja lg 2 alapunktides on toodud ammendav loetelu alustest, mille esinemisel teabevaldajal on õigus teabenõude täitmisest keelduda. Praegusel juhul ei esine ühtegi asjaolu, mis vastaks nimetatud alustele, seega on Teabevaldaja kohustatud Teabenõude täitma.

Põhihariduse andmine on üldjuhul kohaliku omavalitsuse avalik-õiguslik kohustus. Hariduse korraldus ja kvaliteet puudutab olemuslikult kogu ühiskonda ja avalikkuse õigustatud huvi olemasolu selle vastu on juba sellest tulenevalt väljaspool kahtlust. Avalikku diskussiooni koolikatsete lubatavuse, mõttekuse ja õigluse üle on peetud pikemat aega. Antud juhul soovib ajakirjanik anda sellesse diskussiooni oma panuse, uurides, milliseid küsimusi katsetel küsitakse. Leiame, et ajakirjanduse ülesanne olla ühiskonna "valvekoer" olulistes valdkondades annab käesoleval juhul ajakirjanikule õiguse ja kohustuse uurida lähemalt, millega konkreetselt on koolikatsete puhul tegemist. Leiame ka, et kool on kohustatud Teabenõude täitma, kuivõrd esiteks sellest keeldumiseks ei ole sisulist põhjust, sest see ei riku kellegi õigusi ja teiseks, on nii lapsevanematel kui lastel siiski õigus teada, mis laadi katsetega on tegu.

Põhjendamatu on Teabevaldaja väide, et küsimuste avaldamine võimaldab laste ebatervet treenimist. Kuna katsetel kasutatavaid küsimusi kombineeritakse ja modifitseeritakse, siis ei ole võimalik lastele vastuste pähetuupimise teel saavutada tõeliste võimete ebaõiget demonstratsiooni. Leiame, et avalikkusel on siiski vajalik aru saada, mis laadi võimeid milliste küsimustega kontrollitakse.

Lisaks soovime märkida, et asjaolu, et testid võivad olla autoriõiguse objektiks, ei oma tähtsust avaliku teabe käsitlemisega seotud kohustuste täitmise suhtes. Juhul, kui autor ei luba kolleegil teisest asutusest enda teost kutsetegevuseks kasutada, siis seda ka teha ei tohi.

Taotlus

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes Avaliku teabe seaduse §-st 46 palun

- 1) algatada järelevalvemenetlus;
- 2) selgitada, kas Tallinna Inglise Kolledži poolt teabenõude täitmisest keeldumine on seadusekohane;
- 3) selgitada, kas teabele on kehtestatud juurdepääsupiirang seaduses sätestatud korras;
- 4) teha ettekirjutus teabenõude viivitamatuks täitmiseks.

Kinnitame, et vaieldavas asjas ei ole jõustunud kohtuotsust ega toimu kohtumenetlust.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Vastusena teie päringule selgitame, et TIK ei avalda küsimusi, mida katsetel kasutatakse eelkõige lähtuvalt asjaolust, et välistada laste eelnevat treenimist lapsevanemate poolt. Samuti selleks, et tagada lastele võrdsed võimalused järgmistel aastatel. Eelmiste aastate küsimusi kasutatakse uutel eksamitel valikuliselt. Küsimuste eesmärk on selgitada välja laste objektiivne võimekus konkreetsel ajahetkel. Tihti kasutatakse katsetel samade küsimuste erinevaid kombinatsioone või tuletisi, mistõttu võimaldaks küsimuste avaldamine kirjalikus vormis või ulatuslikumalt avaliku infokogumi tekkimist, mille põhjal lapsevanemad asuvad lapsi (meie hinnangul ebatervelt) survestama. Ka eelmisel aastal kasutasime analoogseid ülesandeid ja küsimusi ning plaanime seda teha ka järgmisel.

Kui nõustuda ajakirjaniku seisukohtadega õiguse tõlgendamisest, tuleks kohustada kõiki õppeasutusi avaldama kõiki seni kasutatud ja tulevikus kasutatavaid eksamiküsimusi, kaasuseid, lahenduskäike jne, mis muudaks isikute teadmiste kontrolli sisuliselt võimatuks.

Kuivõrd materjalid on välja töötanud TIK personal, on tegemist ka TIK autorikaitse alla käivate materjalidega, mille puhul me soovime igal juhul vältida olukorda, kus neid hakatakse

kasutama ametlikult või mitteametlikult näiteks õppetöös, mille käigus valmistatakse lapsi ette nn koolikatseteks või konkureerivate haridusasutuste poolt.

Sarnastel asjaoludel on AKIs järelevalvemenetlus lõpetatud teie kirjaga 02.06.2014 nr 2.1.-1/14/708, milles nõustusite, et sisseastumise juhised ja hindamise läbiviimise materjalid on juurdepääsupiiranguga avalik teave avaliku teabe seaduse tähenduses. Eelkõige tuleb juurdepääsu piiramise alusena kõne alla autoriõiguse seaduse § 12. Lisaargumendiks teabele juurdepääsu piiramisel ka Teie poolt viidatud võrdset kohtlemist puudutavad põhimõtted koosmõjus avaliku teabe seaduse § 4 lg 3 ja lg 4 2 sätestatuga.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

1. AvTS § 3 lg 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites.
2. AvTS § 9 kohustab teabevaldajat võimaldama juurdepääsu tema valduses olevale teabele seaduses sätestatud korras. Sealjuures on teabevaldaja kohustatud tagama juurdepääsu neile dokumentidele, millele teabenõudja juurdepääsu taotleb ja millele teabenõudjal on juurdepääsuõigus.
3. Vastavalt AvTS § 3 lõikele 2 võib avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras.
4. Juurdepääsupiirangu alused on sätestatud AvTS §-s 35 ja eriseadustes.
5. AvTS § 41 lõikest 1¹ tulenevalt otsustatakse konkreetsele dokumendile juurdepääsupiirangu kehtestamine lähtudes dokumendi sisust ja juurdepääsupiirangu eesmärgist.
6. Teabenõude täitmisest keeldumise alused on sätestatud AvTS §-s 23. Vastavalt selle paragrahvi lõike 1 punktile 1 keeldub teabevaldaja teabenõude täitmisest, kui taotletava teabe suhtes kehtivad juurdepääsupiirangud ja teabenõudjal ei ole taotletavale teabele juurdepääsuõigust.
7. Käesoleval juhul keelduti teabe väljastamisest, viidates üldsõnaliselt, et materjalid on välja töötanud TIK personal, mistõttu on tegemist TIK autorikaitse alla käivate materjalidega ja soovitakse vältida nende kasutamist ametlikult või mitteametlikult õppetöös laste koolikatseteks ettevalmistamisel. Ühtegi viidet, millise autoriõiguse seaduse sätte alusel on dokumendile juurdepääs piiratud, ei ole.
8. Kui kool on avalikke ülesandeid täites loonud teabe, siis on tegemist avaliku teabega, mille väljastamisest saab või võib teabevaldaja keelduda üksnes alustel, mis on loetletud AvTS §-s 23, sealhulgas AvTS §-s 35 sätestatud juurdepääsupiirangute alusel. Ainuüksi see, et loodu on kaitstud autoriõigusega, ei anna alust keelduda teabe väljastamisest. Autoriõigused ja sellest tulenevad piirangud jäävad kehtima ka teabesaajale, kes peab saadud teabe avaldamisel või taaskasutamisel arvestama autoriõiguse seaduses sätestatuga.
9. Avalike ülesannete täitmise käigus tekib suurel hulgal teavet. Kui igale sellisele teabele seatakse autoriõiguste kaitseks juurdepääsupiirang, kaotaks avaliku teabe seadus suures osas oma mõtte. Seetõttu saab autoriõigusele viidates teabele juurdepääsu piirata üksnes siis, kui see on tõepoolest autori õiguste kaitseks mõödapääsmatult vajalik ning kaalub üles avaliku huvi teabe avalikkuse osas.
10. Kuna teabevaldaja selgitustest ei nähtu, mille alusel on vaide esitaja poolt küsitud dokumendile juurdepääsupiirang kehtestatud, siis tuleb teabevaldajal teabenõue uuesti läbi vaadata ja hinnata, kas ja mis ulatuses laienevad soovitud teabele juurdepääsupiirangud ning väljastada teave osas, millele juurdepääsupiirangud ei laiene. Juhul, kui teabevaldaja leiab, et piirang kehtib kogu dokumendi ulatuses, siis tuleb viidata konkreetsele seaduse sättele, mille alusel on piirang kehtestatud ning põhjendada teabenõude täitmisest keeldumist.

/allkirjastatud digitaalselt/

Sirje Biin

vaneminspektor

peadirektori volitusel